Oud Gouda

In deze serie brengen we samen met de Historische Vereniging Die Goude een stukje van de geschiedenis van Gouda in beeld.

Willem Vroesenhuis gezien vanuit de Willem Vroesentuin.

Het Oude Mannenhuis

Willem Willemszoon Vroesen is in 1478 geboren en werd 83 jaar oud. Hij bekleedde een aantal belangrijke functies in Gouda. Zo was hij Vader van de Bregitten, Deken van het St. Anthoniusgilde, Heilig Sacramentsgilde. Lazarusmeester en Heilige Geestmeester. Willem Vroesen verdiende zijn geld met het kopen, verkopen en verhuren van huizen. Hij is na de reformatie katholiek gebleven.
Willem Vroesen begon met het opnemen van oude mannen in zijn eigen huis. Als je in die tijd oud en hulpbehoevend werd, was je afhankelijk van de bedeling, van familie of van andere gulle gevers. Had je die niet dan was de bedelstaf je lot.
In 1554 stond zijn huis bekend als 'Willem Vroesenhuis ende erff', in hetzelfde stuk even verderop wordt dit huis 'Touwe Mannen Huijs' genoemd. Er werden steeds kleine huizen bij gekocht en goed onderhouden. Was er een rijtje compleet dan werd er overwogen de huisjes te schakelen. In de 17e eeuw kreeg het ongeveer zijn huidige omvang en in de 19e eeuw zijn huidige uiterlijk.

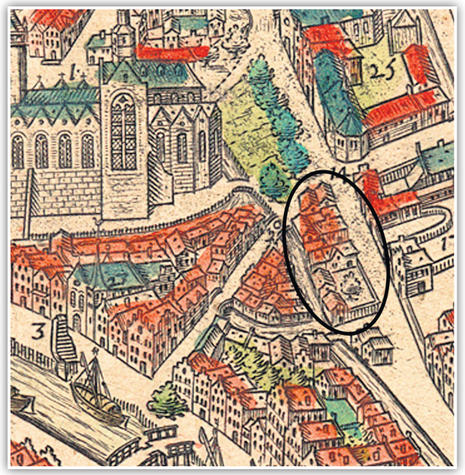

Uitsnede uit de kaart van Braun en Hogenberg 1585; binnen het ovaal Het Oude Mannenhuis.

Poortje van het Willem Vroesenhuis in de Spieringstraat.

Voorgevel Willem Vroesenhuis aan het Willem Vroesenplein.

In 1555 vertelde Willem Vroesen aan het stadsbestuur dat hij zijn huis ter beschikking wilde stellen voor huisvesting en verzorging van arme oude mannen. Het stadsbestuur verleende Willem goedkeuring. Het huis werd bestuurd door drie vaders. Het toezicht werd opgedragen aan vier personen. Dat waren telkens de oudste burgemeester, weesmeester, gasthuismeester en Heilige Geestmeester.
Om tot het oudemannenhuis te worden toegelaten, moest je poorter van de stad zijn, ongehuwd, niet ouder dan 50 jaar, van goede naam en faam, vrij van schulden en je mocht geen ruziezoeker zijn.

De meest voorkomende vorm om geld voor de verzorging van de oude mannen te financieren waren de 'preuves', ook wel 'proves' of 'proeven'. Iemand stortte een bedrag waarvan een of meerdere bejaarden konden worden onderhouden. Andere bronnen van inkomsten waren de rente die een stuk land of huis opbracht, legaten, giften en de nalatenschap van een bewoner.

Op een mistige morgen vertoonde Cornelis Gerrits verdachte symptomen, zodat de pestmeester er direct bij werd gehaald om Cornelis te komen zien. Omdat de gebeurtenissen in het huis goed werden bijgehouden, lezen we verder niets meer over dit voorval. Cornelis zal zeker niet aan de pest geleden hebben. Het huis stond bekend om zijn strenge regels betreffende hygiëne. De reinheid van lijf en kleding werd gewaarborgd door het verschonen van boven- en onderkleding en het beddengoed. Is daarom de pest het huis voorbijgegaan?

Omdat aan de eisen van brandveiligheid niet voldaan kon worden, werd het oudemannenhuis in 1977 definitief ontruimd en verliet na ruim 400 jaar de laatste bewoner het huis. Na verbouw en restauratie worden de appartementen in het Willem Vroesenhuis al weer zo'n kleine veertig jaar verhuurd aan particulieren.

Historische Vereniging
die Goude
www.diegoude.nl

Foto's Nico J. Boerboom

Binnenplaats Willem Vroesenhuis.